

dal t.- 2022.- 22 yanvar.- S.8.

Fikrimi bildirmək üçün əlimin altında olan istedadlı şair dərin söz adamı Qənbər Şəmşiroğlunun "Elm və təhsil" nəşriyyatında nəfis şəkildə işıq üzü görmüş "Əsərlər"-nin birinci cildini dərin düşüncələr içində varaqalayram.

Bu kitabda şairin müxtəlif illərdə, ayrı-ayrı mənə və mövzularda yazılmış qoşmaları dərc edilmişdir.

Şairin tərcümeyi-halı "Dünya" qəzetinin redaktoru "Qızıl Qələm" mükafatı laureatı, Tanınmış söz adamı Fizuli Ramazan oğlu tərəfindən bütün detalları ilə oxuculara çatdırılır. Böyük alim akademik Nizami Cəfərov isə çox geniş əhatəli bir məqalə ilə şairin əsərlərinə ön söz yazıb və hərtərəfli təhlil aparıb. Böyük alimin təfəkkürü qarşısında baş əyərək, onun icazəsi ilə mənə də qəlbimi ehtizaza gətirən bu qoşmalar haqqında öz ürək sözlərimi qələmə almaq fikrinə düşdüm.

Azərbaycan ədəbiyyatında qoşma janrı ən çox istifadə olunan şer növlərindən biri olmaq etibarilə müasir çağdaş ədəbiyyatımızda işləməkdə davam edir. Belə ki, bu növdə özünün gözəl şerlərini yaratmış Azərbaycan ədəbi dilinin banisi Molla Pənah Vaqif, görkəmli şair Molla Vəli Vidadi, Qasım bəy Zakir, Kazım ağa Salik, Şerif Şikəstə və digərləri yaratdıqları qoşmalar ilə böyük şöhrət qazanmışlar.

Aşıq ədəbiyyatının zirvəsində dayanan Miskin Abdalın, ağ Aşığın, Qurbaninin, Aşıq Alının, dedə Ələsgərin, aşıq Qurbanın, dedə Şəmşirin və digərlərinin qoşmaları dillər əzbəridir və müasir aşıqlarımız tərəfindən qoşma yaradıcılığı davam etdirilir.

XX əsr sözlərimizdən dahi Səməd Vurğunun Suleyman Pustənin Bəxtiyar Vahabzadənin, Hüseyn Arifin, Nəriman Həsənzadənin, Qurban Musayevin və başqa tanınmış şairlərimizin yaradıcılığında qoşma janrının ən gözəl nümunələrinə təsadüf olunur və bu növ poeziyamızda özünün pik həddinə yüksəlmişdir.

Bunları nəzərə çatdırmaqda məqsədim odur ki, hər hansı bir şairin yaranmasında və şöhrət qazanmasında onu əhatə edən mühitin birdə genetikanın böyük rolu danılmazdır. Haqqında söhbət açacağım və gözəl qoşmalarından bəhs edəcəyim istedadlı şair Qənbər Şəmşiroğlu da belə simalardan biridir. Kəlbəcər əbədi mühitində böyük Şəmşirin ailəsində dünyaya göz açan bu sənətkar hımin təsirlərdən bəhrələnərək özünün dillər əzbəri olan qoşmalarını yaratmışdır.

Aşıqlar qoşmaları sazda ifa edərkən bəndlərin sayından asılı olmayaraq adətən üç bəndəni ifa edirlər. Mən belə düşünürəm ki, Qənbər Şəmşiroğlu qoşmalarının əksəriyyətinin üç bəndədən ibarət olması, məhz saza dəlalət ey-

Qənbər Şəmşiroğlunun qoşmalar dünyası

ləyir və sazda ifa etmək üçün yazılmışdır. Daxili bölgüyə (təqti) gəldikdə isə çoxu 6+5=11 ilə sıralanmışdır. Şairin əsərlərini (yəni birinci cild-dəkileri) təxminən üç qrupa bölmək olar:

1. Məhəbbət mövzuları

2. Müxtəlif mənə daşıyan əsərlər

3. Ana yurdun tərənnümü və vətənpərvərlik

Məhəbbət Tanrının insan üçün yaratdığı möcüzələrdən biridir. Hər bir insanın taleyində məhəbbət motivləri olur və həyatı boyu yadından çıxır. İnsan yaşa dolur, qocalır daxilindəki o hissələrdən azad ola bilmir, hər an onu xatırlayır:

**Səni yaman axtarırlar dostların
Ay bənövşəm, bir üzə çıx, hardasan?
Qoy ətrini qoxlayanlar çoxalsın
Gəl dostların əlini sıx, hardasan?**

**Həyatıma bəzək naxış olmusan
Sözümün əzəli alqış olmusan
Az qala başıma qaxış olmusan
Qalmışam çarəsiz, yazıq, hardasan?**

**Elə bilməsinlər ürəyim yanmır
Söz edənlər xəcalətdən utanmır
Qənbərin sözünə kimsə inanmır
Səbrim tükənibdir, artıq hardasan?**

Məhəbbət olmasaydı dünya dağılardı. Dünyanı məhəbbət bərqərar edibdir. Dahilər demişlər ki, dünyanı məhəbbət xilas edəcək. Məhəbbət mövzusu ədəbiyyatımızda özünə məxsus xüsusi yer tutan böyük dahilərin həmişə müraciyyət etdiyi mövzularındandır. Şairlər həmişə onların ürəyinə toxunan qəlbini rıqqətə gətirən saf ülvə məhəbbətdən yazmışlar. Qənbər Şəmşiroğlu da məhəbbətdən yan keçə bilməmiş və özünün ən dəyərli qoşmalarını bu mövzuda yazmışdır:

**Bir zaman can alan gözlərin altı
İndi nə səbəbdən kölgələnibdir
Şəvə saçlarına uzaqdan baxıb
Elə bildirdim ki, gül ələnbidi.**

**Soluxub yanaqlar bozhal olubdur
Tellər arasında tufan dolubdur**

**Qaşların çatması harda qalıbdır
Baxışın nə yaman səpələnibdir**

**Əsər də qalmayıb o naz, qəmzədən
Qıymazam halını soram özgədən
Bir gözəl kəlam da var Ələsgərdən
Qaymaq dodaqlara bal bələnbidir.**

Qəlbə sevgiylə çırpınan şairin ürəyində keçəri məhəbbətə, cılız hissələrə zərrə qədər də yer yoxdur. Onun ürəyində böyük məhəbbət hissələrinin dəryası dalğalanır. Şairin sevgisi heç bir şeylə ölçülməzdir. Bu eşq o qədər güclüdür ki, bəzən cilovlarını qırır, ətrafına şimşək-dən betər od yağdırır:

**Afətsən, mələksən, hurisən dedim
Axıdıb göz yaşını ağlama ceyran
Qıyarammı ala gözlər nəm ola
Könlümü yandırıp dağlam Ceyran**

**Xeyli vaxtdan məftunuyam gözlərin
Gözürəm ki, ceyranısan düzlərin
Şəkər kəlmələrin şirin sözlərin
Qərəzlə yolunu bağlama Ceyran**

**Qara bulud kimi qaşını çatma
Gəl ayıl qüssədən, kədərdə yatma**

**Qənbərin qəlbini qana boyatma
Daşma çaylar kimi, çağlam Ceyran**

İkinci qrupa daxil olan şerlərdə ictimai-siyasi motivlər, müxtəlif şəxslərə ünvanlanmış tənqidi fikirlər, cəmiyyətimizin bəlasına çevrilmiş rüşvətçorluq, qohumbzalıq öz təsvirini tapır. Şair cəmiyyətdə pul bəlasının hökmdar bir qüvvə olduğunu, onu həyatda həll oluna bilməyən məsələlərin də öhdəsindən gələ bilməsi qənaətindəndir. Kasib, pulsuz insanın cəmiyyətdə insan sayılmadığını pulsuz adamın Allaha yalvarmaqla heç nəyə nail ola bilməyəcəyini böyük ustalıqla qələmə almışdır:

**Səhər-səhər ay allaha yalvaran
Niyə yalvarırsan pulun var sənin?
Əzrayıl olsan da ələmdə pulsuz
Nə qohum qardaşın, nə elin var sənin?**

**Hər məclisdə vurulacaq başına
Fikir etməkdən qırıq gələr qaşına
Sözün də xoş gəlməz öz qardaşına
Məyər danışmağa dilin var sənini?!**

**İnanma var ilə yox seçilməyə
Varlığınahından yan keçilməyə
Qənbəram deyirəm gün keçirməyə
Məcnun tək səhran var, çölün var sənini**

Dədə-babalarımızdan bizə ötürülmüş mərdlik, qorxmazlıq, kişilik və digər mənəvi xüsusiyyətlər Qənbər Şəmşiroğlu yaradıcılığında aparıcı qollardan biridir. "Kişi" sözünün ağasıdır deyimi şairin əsas devizlərindən biridir. Aşağıda qeyd olunan qoşmanı nəzərdən keçirək:

**Şamil, axı bu dərd mənə öldürür
Kişi olmayan da kişiyəm deyir
Qəbahət olsa da bağışla mənə
Dişi olmayan da kişiyəm deyir**

**Hər kəlməsi yağrulanlar zəhərlə
İstəyir belinə minə yəhərlə
Mərifətlə, insanlıqla, hünərlə
İşi olmayan da kişiyəm deyir**

**Dostunda bir qüsür bilən vədəsi
Rüşvət üçün göyə qalxan hədəsi**

**Qiyət qoysan beş qəpiyə gedəsi
Başı olmayan da kişiyəm deyir**

Üçüncü qrupa daxil etdiyim əsərlərdə ayrı-ayrı insanlara həsr edilmiş ataya, anaya, bacıya, qohum-qardaşa ithaf olunmuş qoşmalar və təbiətin təsvirinə ana yurdun ecazkar mən-zərələrinin Qənbər Şəmşiroğlu istedadından süzülən hissələrini görürük:

**Əziz dostum deyim sənə dağların
Yaylası, otlağı gözəldi-gözəl
Gözəllər məskəni el düşərgəsi
O ceyran bulağı gözəldi-gözəl**

**Kəklilər ötüşən sinələrində
Bəzən ovçu gedər tufəng əlində
Çobanlar seyr edən binələrində
Bizim Murov dağı gözəldi gözəl**

**Qənbər çox seyr eyləyib vətən çölünü
Şır-şır axan çaylarını, gölünü
Dərib çiçəyini üzüb gülünü
Obaşı oymağı gözəldi-gözəl**

Təbiət təsvirinə həsr olunmuş qoşmalar, dağların vəsfi, Kəlbəcərin Tanrı tərəfindən xalqımıza bəş edilmiş doqquz iqlimi, təbiətin o yerlərdə şiltliyi və digər sadalamadığım meyarlar Qənbər Şəmşiroğlu istedadının göstəricisidir. "Murov dağı" qoşmasına diqqətinizi cəlb edirəm:

**Alaqlaqlar qar görünür köksündə
Çəkmə sən sinəmə dağ Murov dağı
Ağ buludlar ətrafında ötəndə
Söyləmə başıma yağ Murov dağı**

**Yaz fəslində xoş gülüşlə gülürsən
Yay fəslində al-əlvan bəzənirsən
Qonaqları yaxşı yola verirsen
Qışda da saqqalı ağ Murov dağı**

**Qənbər qonaq ola sənə çobana
Onlar da otura mənə yan-yana
Söyləmə hardən bir cavan oğlana
Mən üçün bir az süd sağ Murov dağı**

Beləliklə, imkanımız daxilində gücümüz çatmayan səviyyədə istedadlı şair Qənbər Şəmşiroğlunun əsərlərinin birinci cildini nəzərdən keçirdik. Atalar demişkən varını verən utanmaz. Şairin yaradıcılığı haqqında ətraflı danışa bilmədiyim üçün özümü qınadım.

**Böyük ehtiramla:
Elbrus Qəmgin
AYB-nin üzvü, Prezident və
Qızıl qələm mükafatı laureatı**